پنجشنبه ۱۷ مرداد ۱۳۹۸ | سال هفتم | شماره ۱۷۶۲
www.shahrvand-newspaper.ir

تحقیقات نشان می‌دهد که خستگی راننده یکی از عوامل مؤثر در بیش از ۲۰ درصد تصادفات جاده‌ای و بیش از یک چهارم تصادفات کشنده و جدی است.

مرجع بزرگ

۲۷سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۷ مرداد ۱۳۷۱ خورشیدی، سیدابوالقاسم خویی، فقیه، مفسر قرآن و از مراجع عالیقدر مذهب تشیع در ۹۴ سالگی درگذشت. او در زمان حیات خود از جمله پُرمقلدترین مراجع تقلید شیعه به‌شمار می‌رفت و بسیاری از مراجع تقلید کنونی از شاگردان او قلمداد می‌شوند. روابط آیت‌الله خویی با دولت عراق هیچگاه روی خوش به خود ندید و بعثی‌ها بارها اموال او را مصادره کرده و شاگردانش را تحت تعقیب و شکنجه قرار می‌دادند. پس از عملیات آزادسازی کویت و خیزش شیعیان عراق، آیت‌الله خویی به حمایت از شیعیان معترض پرداخت که همین موجب شد صدام حسین فشارها بر این مرجع بزرگ را افزایش دهد. آیت‌الله خویی را پس از وفات در مسجدالخضراء صحن حرم حضرت علی(ع) دفن کردند و نیروهای امنیتی مانع از حضور مردم در این مراسم شدند.

تذکره

هنرمند آوانگارد

۴۴سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۷ مرداد ۱۳۵۴ خورشیدی، فریدون رهنما، روزنامه‌نگار، شاعر و سینماگر ایرانی در ۴۵ سالگی درگذشت. رهنما با این که در طول عمر کوتاه خود ۳ فیلم بیشتر جلوی دوربین نبرد اما همواره از او به‌عنوان یکی از مهمترین کارگردانان سینمای ایران یاد می‌شود. رهنما همچنین با انتشار ۵ دفتر شعر، در پهنه ادبیات و شعر معاصر نیز فردی مهم قلمداد می‌شود، هرچند که هم در سینما و هم وادی شعر، خصوصیت مدرن‌بودن آثار او، سهم بسزایی در کسب این شهرت برایش داشته‌است. رهنما که سلیقه شخصی‌اش بر دفاع از حرکت‌های نوآورانه در حوزه ادبیات، سینما و تئاتر استوار بود، سهمی مهم در معرفی شعر و اندیشه‌های مدرن در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ خورشیدی داشت و به‌طور مثال شخصیتی چون احمد شاملو با شعر سپید و پرمنتقدش، سخت از حمایت‌های رهنما بهره برد. در پی تأسیس تلویزیون ملی ایران در سال ۱۳۴۶، رهنما بخش مستندسازی را در تلویزیون راه انداخت و سینماگرانی چون محمدرضا اصلانی، ناصر تقوایی، منوچهر طیاب و پرویز کیمیاوی به کمک او نخستین فیلم‌های مستندشان را ساختند.

فوکوس

خبر استعفای ریچارد نیکسون در روزنامه واشینگتن استار - ۱۹۷۴

۴۵سال پیش در چنین روزی، برابر ۸ آگوست ۱۹۷۴ میلادی، ریچارد نیکسون از مقام ریاست جمهوری ایالات متحده آمریکا استعفا کرد. نیکسون در جریان رسوایی واترگیت (شنود ستاد انتخاباتی حزب دموکرات) متهم به سه جرم جلوگیری از عدالت، سوءاستفاده از قدرت و نهایتا تحقیر کنگره شد که احتمال رأی آوردن استیضاح او را تا حد بسیار بالایی افزایش داد. نهایتا سی‌وهفتمین رئیس جمهوری آمریکا برای فرار از تحقیر ناشی از برکناری در پی استیضاح، راساً اقدام به کناره‌گیری از قدرت کرد.

فرجام

همیشه قهرمان

در پهنه ورزش اگر بخواهیم از لفظ همیشه قهرمان برای کسی استفاده کنیم، با گزینه‌های بسیاری روبه‌رو نخواهیم شد. به‌طور مثال در بوکس سنگین وزن محمدعلی برای سال‌ها بی‌رقیب بود اما هم او شکست نیز در کارنامه‌اش داشت و در دوره‌هایی برخی رقبا از هر لحاظ بر سلطان رینگ برتری داشتند. یا الکساندر کارلین غول افسانه‌ای روس‌ها در کشتی فرنگی که با ۳ طلای المپیک و ۹ طلای جهانی باوجود بازنشستگی همچنان بی‌رقیب می‌نماید اما او نیز در دوره‌هایی دچار افت شده و سایر رقبا بر او پیشی می‌گرفتند. اما امروز زادروز کسی است که همه کارشناسان و اهل فن بدون هیچ اختلافی او را بهترین تنیسور تاریخ می‌دانند. صحبت از راجر فدرر ستاره بی‌افول و سوییسی تنیس جهان است که ۳۸سال پیش در چنین روزی، برابر ۸ آگوست ۱۹۸۱ میلادی در باتمینگن سوییس به دنیا آمد و همین امسال رکورد رویایی ۱۰۰ قهرمانی را از آن خود کرد. فدرر نیز در طول حیات حرفه‌ای خود با افت‌وخیزهایی مواجه بوده است اما استمرار در اوج گرفتن دوباره، لقب همیشه‌قهرمان را شایسته چون اویی کرده‌است.

دژاوو

حادثه در مزار شریف

غروب دهم اکتبر ۱۹۹۴ میلادی، هنگامی که یک گروه شبه‌نظامی در منطقه مرزی سپین‌بولداک ولایت قندهار که فقط چند کیلومتر با مرز پاکستان فاصله دارد با اسم «تحریک اسلامی طلبای کرام» اعلام وجود کرده و از هدف خود برای استقرار حکومت اسلامی در افغانستان پرده برداشت، شاید حتی ۱۰ نفر هم آن را جدی نگرفتند. از همین رو نه کابل و نه دیگر گروه‌های جهادی مدعی وقعی به ادعای «تحریک اسلامی طلبای کرام» نگذاشتند، اما وقتی یک ماه بعد یکی از مهمترین ولایات افغانستان یعنی قندهار به‌طور کامل تحت تصرف آنها قرار گرفت تازه هوش و حواس‌ها متوجه این گروه جدید شد.

پیشروی سریع با دوپینگ پاکستان و عربستان

«تحریک اسلامی طلبای کرام» که حالا با عنوان «طالبان» شناخته می‌شد ظرف مدت کوتاهی خوست، هرات، جلال‌آباد و... را اشغال کرد و حالا دیگر همه می‌دانستند این گروه جدید مستحظر به پشتیبانی اطلاعاتی، نظامی و مالی دولت‌های پاکستان و عربستان است. گروه طالبان دومین سالگرد تأسیس خود را جشن نگرفته بود که کابل را به تصرف خود درآورد و تا سال ۲۰۰۱ که ایالات متحده در انتقام حمله به برج‌های دوقلو آنها را از قدرت ساقط کرد تقریبا کل افغانستان - منهای بخش کوچکی از شمال این کشور - را در اختیار خود داشتند. حتی امروز که ۱۸ سال از سقوط دولت طالبان می‌گذرد آنها هنوز یکی از گروه‌های تاثیرگذار در این کشور هستند. اما نکته‌ای که بهانه نوشتن این مطلب با مقدمه‌ای چنین طولانی شد ماجرایی است که ایران و طالبان را که از لحظه تأسیس این گروه تا امروز هرگز از در مصالحه با یکدیگر در نیامدند تا پای یک درگیری بزرگ نظامی پیش برد. ایران و طالبان چه به لحاظ ایدئولوژیک و چه از منظر اهداف استراتژیک هیچگاه دارای مقصد مشترکی در افغانستان نبودند، اما اتفاقی که ۲ دهه پیش در شهر مزارشریف حادث شد راه آنها را برای همیشه از هم جدا کرد.

کشتار با هدف جدایی ابدی ایران و طالبان

مزار شریف که پس از تصرف کابل توسط طالبان به مرکز فرماندهی دولت قانونی افغانستان به ریاست برهان‌الدین ربانی تبدیل شده بود، ۲سال بعد از سقوط کابل محاصره و نهایتا توسط طالبان اشغال شد. در روز سقوط مزارشریف یعنی ۲۱ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۷ مرداد ۱۳۷۷ خورشیدی، عده‌ای از نیروهای طالبان وارد کنسولگری ایران در این شهر شده و ۱۰ دیپلمات حاضر در آن به همراه محمود صارمی خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی را به شهادت رساندند. در پی این حادثه ایران با گسیل بیش از ۲۰۰هزار نیروی نظامی به مرزهای شرقی آمادگی خود را برای گوشمالی دادن طالبان نشان داد، اما مخالفت مقام معظم رهبری با ورود نظامیان ایرانی به خاک افغانستان باعث شد این نیروها در مرز با افغانستان در حالت آماده‌باش باقی بمانند. بعدها با اطلاعات به دست آمده از منابع مختلف که یکی از آنها اظهارات الله‌مدد شاهسوند دیپلمات ایرانی و تنها بازمانده از کشتار مزارشریف بود، فاش شد که سرویس امنیتی دیگر کشورها نقشی مهم در حادثه مزار شریف و قتل‌عام دیپلمات‌های ایرانی برعهده داشته و درواقع سران طالبان رأسا هیچ دستوری در این خصوص صادر نکرده بودند.

معما

۱۰۰ سالگی قرارداد ۱۹۱۹

در طول تاریخ معاصر و بین همه معاهدات و پیمان‌هایی که یک طرف آن ایران قرار داشته، شاید هیچ یک به اندازه قرارداد ۱۹۱۹ مورد لعن و نفرین خواص و عوام قرار نگرفته است. حتی عهدنامه‌هایی چون ترکمانچای و گلستان که بخش اعظمی از خاک ایران را ضمیمه خاک امپراتوری روسیه کرد نیز با وجود دردآوربودن با صفت «ننگین» نواخته نشدند چه آن‌که دولت وقت با شکست در جنگی نابرابر مجبور به انعقاد چنین پیمان‌هایی شد و به واقع حتی همان فتحعلی‌شاه نالایق نیز به قصد شکست عباس میرزا را راهی جبهه روس‌ها نکرد. اما قرارداد ۱۹۱۹ حکایتی به کل سوا دارد و اگر بخواهیم آن را با ترکمانچای و گلستان مشابه‌سازی کنیم، چنین می‌شود که گویی تزار روسیه نشسته ماست خود را می‌خورد که سفیر فتحعلی‌شاه از در وارد شده و سند و بنچاق ۱۷ شهر قفقاز را دو دستی تقویم او می‌کند!

نخست‌وزیر مورد علاقه لندن

امروز سالروز انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ است. قراردادی که ۱۰۰سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۷ مرداد ۱۲۹۸ خورشیدی (۱۹۱۹ میلادی) بین دولتین ایران و بریتانیا به امضا رسید و ایران را رسما تحت‌الحمایه انگلستان قرار داد. با توجه به این‌که زیر قرارداد فوق را وثوق‌الدوله امضا کرد، شاید بد نباشد ابتدا اندکی به اویی که هنگام انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ نخست‌وزیر احمدشاه بود، بپردازیم. حسن وثوق، معروف به وثوق‌الدوله تا پیش از تکیه‌زدن بر کرسی نخست‌وزیری مسندهایی چون وزیر مالیه، وزیر معارف، وزیر خارجه، وزیر داخله و وزیر عدلیه را در دولت‌های مختلف تجربه کرده بود. وثوق‌الدوله به واقع ازجمله رجالی بود که همه آینده خود را روی حفظ روابط حسنه با انگلستان قمار کرده بود و حتی احمدشاه نیز با وجود این‌که دل خوشی از او نداشت فقط به واسطه اعتماد انگلیسی‌ها دو نوبت زیر بار نخست‌وزیری‌اش رفت و از قضا در همان نوبت دوم بود که آن فرزند ناخلف یعنی قرارداد ۱۹۱۹ متولد شد.

دستخوش ۴۰۰هزار تومانی

انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ در سالی که جنگ جهانی اول به پایان رسید نشان می‌دهد که بریتانیا آن زمان قصد داشت تا تنور داغ است پای روس‌ها را از خاک ایران ببرد. در این قرارداد تقریبا هیچ امر مهم کشوری و لشکری باقی نمانده بود که تحقق آن بدون کسب موافقت مستشاران انگلیسی ممنوع نشده باشد. اما در این میان نکته‌ای که سبب تحریک مضاعف عوام و خواص شد، موضوع دریافت رشوه ۴۰۰هزار تومانی توسط وثوق‌الدوله بود، چه آن‌که رد و بدل شدن مبلغ هنگفت فوق شائبه وجود هرگونه نیت خیرخواهانه از سوی نخست‌وزیر را از بین می‌برد. نهایت این‌که قرارداد ۱۹۱۹ با مقاومت داخلی که مخالفت مجلس مشروطه اهم آن بود و البته فشارهای خارجی دولت‌هایی چون آمریکا، فرانسه و شوروی معلق شد و در این میان فقط بدنامی‌اش برای حسن وثوق‌الدوله ماند و او که از قضا طبعی لطیف داشت، شاید درست به همین خاطر آن بیت مشهور خود را سرود که «چون بد آید هر چه آید بد شود/یک بلا ده گردد و ده صد شود»!

وثوق‌الدوله در سال‌های پایانی عمر

جدول شماره ۱۷۶۲

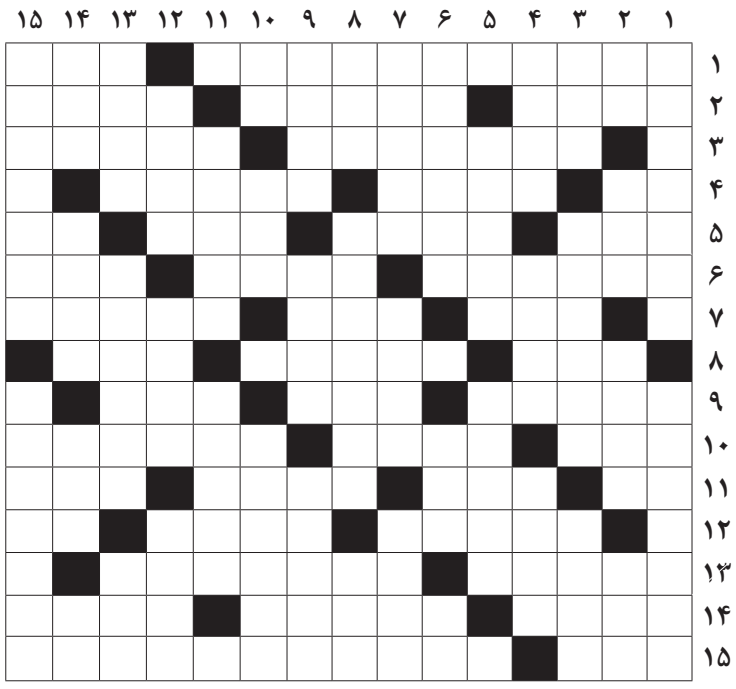

افقی

۱- کنایه از رنج بسیار بردن- نفت تصفیه‌نشده
۲- روایت‌کننده- به دیدن بیمار رفتن- امیران
۳- به‌سوگ‌نشستن- مزه‌کردن
۴- دشمن آتش- همتا، برابر- دستور
۵- واحد شمارش مغازه- باد خنک- سمی- اسب‌تبریزی
۶- گل‌نفیس آپارتمانی- صمغ- آب‌دهان
۷- بیماری مرگ‌مرگی ستور- شهری در فلسطین- مددکار
۸- حرکتی در فوتبال برای تصاحب توپ- رب‌النوع عقل و جنگ نزد یونانیان- میدانی قدیمی در تهران
۹- خویشان- سرنخ معدن- قطعی برای کاغذ
۱۰- دشتی در ایران- پیمان آتلانتیک شمالی- شکستگی‌نور
۱۱- حرف خطاب- مجلس بزم- راهب بودایی- امتحان
۱۲- تنبل- پیکار و جنگ- افشای راز
۱۳- عالم‌الهی- پیشرفت‌نکردن
۱۴- گاز تبلیغاتی- نرخ گذاشتن برای چیزی- بیماری‌چهارپایان
۱۵- ایستگاه‌قطار- تلافی‌جویی

عمودی

۱- شهر قلعه فلک‌الافلاک- از وسایل بازی در پارک‌ها
۲- گشوده- نوعی پرنده‌شکاری- زهد- کلمه استفهام
۳- صنف‌وگونه- تحریم‌سیاسی- شجاعت
۴- شهر اهرام مصر- زانوی در- دیوانگی
۵- از نعمت‌های پنهای خدادادی- کتاب قائم‌مقام‌فراهانی
۶- سریع و آنی- خو و الفت- صدای ضربه به در
۷- ساخته‌تصور- تعصب- شهری در اوکراین
۸- پسوند شباهت- گیاهی است شبیه نعناع که مصرف دارویی دارد- هراس
۹- پشت سر هم- از عشاق درون کتاب- شهر توربین‌های بادی در گیلان
۱۰- دختر لر- نوعی زمین مسابقات تنیس- مخزن قوه‌برق
۱۱- پیاله‌شراب- نصیحت
۱۲- نوشیدنی- نقاب- هدهد به‌هم‌ریخته
۱۳- کمره‌فعلی- سرکش‌ونافرمان- اسم
۱۴- گندم سوده شده- جزیره- از نام‌های خدا- کهنه‌وفرسوده
۱۵- صفحه‌نمایش کامپیوتر- نیروگاه‌اتمی اوکراین که حادثه‌ساز شد

حل جدول شماره ۱۷۶۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ق	م	ا	ش	■	ا	ف	ت	ا	ب	م	ه	ت	ا	ب
۲	ت	ش	و	ی	ق	■	ت	و	ر	ی	ن	و	■	ز	ر
۳	■	■	س	م	ا	ک	■	ت	ا	ر	ا	■	ا	م	ی
۴	ا	ز	■	ا	ن	د	ک	■	م	و	■	د	ی	و	د
۵	ن	ا	ن	■	و	ه	ا	ب	■	ت	ب	ی	ی	ن	■
۶	ی	م	گ	ا	ن	■	ل	ک	ا	■	ر	ب	ن	■	ا
۷	م	ی	ا	ن	■	ک	د	■	ن	و	ی	ا	■	ل	ب
۸	ی	ا	ر	■	ص	ف	ر	■	ط	ف	ل	■	چ	ا	د
۹	ش	د	■	ف	و	ر	و	ا	ر	د	■	ی	ک	ل	ا
۱۰	ن	■	م	ق	ر	■	ن	م	ل	■	م	ه	ا	چ	ر
۱۱	■	ت	ی	ا	ت	ر	■	ت	ا	ر	ت	■	پ	ی	چ
۱۲	ر	ک	و	ع	■	گ	م	■	ب	ی	ر	گ	■	ن	ی
۱۳	ی	ل	ه	■	ت	ب	ا	ر	■	ا	ج	ر	ا	■	■
۱۴	ک	ی	■	ک	ا	ر	د	ا	ن	■	م	ی	ک	د	ه
۱۵	ا	ف	ت	ا	ب	گ	ر	د	ا	ن	■	س	ر	ک	ه